

կրկատարուն . ծանրծանր բեռները նմաառանց
դժուարութեան կրկերցուն , շոգիով իրբեւ անե-
րեայք ձեռքով մը փայտերն ու քարերը կրկտրուն ,
շաղապքներ կըղառնան , երկարենը կըրանուն ,
գրքեր կըտպուն , կտաներ կըգործուն ... այն-
պէս որ մարդս ոչ այնչափ իր ձեռագործներուն
շինողը կըլլայ՝ որչափ անոնց կատարողը :
Ուստի քէ որ մէկ կողմանէ միշտ կարելի չէ մար-
դուս մարմնոյն ոյժը աւելցնել , իսկ որոշեալ
սահմանէ մը անդին անցնելը անհնարին բան է ,
մէկալ կողմանէ մտքին կարողութիւնը կարելի
է միշտ ուժովցնել ու անսահման կերպով աճե-
ցնել :

Ապա ուրեմն մարդուս առաջին եւ ետեան
պարտքն է ուսմամբ եւ կրթութեամբ ինքզինքը
կրթել . անով ընկերական վիճակին սովորութիւն-
ները կըբարակնան , օրինաց պահպանութեան
յարգը ճանցցողները կըշատնան , ու դատարկա-
պօրտ , նախանձոտ եւ խռովարար մարդկանց
քիւր կըպակսի : Երբոր մէկը կըտեսնէ որ ինքրիմն
ու առանց շատ աշխատանքի կրնայ ձեռք բերել
այն հանգստութիւնն ու երջանկութիւնն որ կար-
ծէր քէ ուրիշներուն վնաս ընելով ու պատիժ կրե-
լու վտանգով հանդերձ միայն ձեռք պիտի ձգէ ,
իւր վիճակին գոհ կըլլայ ու հաղթենեացը վրայ սէր
կըկապէ . անելի կընայի որ իր երկրին պաշտպա-
նութիւն ընէ՝ քան քէ ուրիշի երկրին վրայ յար-
ձըկի . ու երբոր ամեն մարդ այս կերպով շարժի ,
հարկաւ բոլոր ժողովուրդն ալ քաղաքակիրթ ու
երջանիկ կըլլայ՝ որչափ որ բոլոր սրտած է երջա-
նիկ ըլլայ այս թշուառ աշխարհիս մէջ :

ՏՐԻՏՈՒԹԻՒՆ .

Մի միայն բարիք՝ գիտութիւնն է , մի միայն չա-
րիք՝ ազիտութիւնն է : Ով որ բարին կը ձանձնայ ու
չաբը կըգործէ՝ անմիտ է : Խեղացի մարդը զգիտ-
ցած բանին համար գիտեմ չըսեր :

ՍՈՒՐԱՍ :

Տգիտութիւնն երեք տեսակ է . մէկը՝ ամենեւին
բան չգիտնայ , մէկալը՝ գիտցածը գեշ գիտնայ ,
երրորդը՝ գիտնալու բանը չգիտնայ ու չգիտնա-
լուն գիտնայ :

ՏԻՌԻՈՅ :

Վճռական կերպով խօսիլը քանձր ազիտու-
րեան նշանն է : Բան չգիտցող մարդը բան մը սով-

րածին պէս՝ կուգէ ուրիշներուն ալ սովորեցնել .
շատ բան գիտցողը հագլիւ կանցընէ մտքէն քէ
ըսած բանը չգիտցողներ կըգտնուին , ուստի հա-
մեստութեամբ կըխօսի :

ԼԱՊՐԻՏԵՐ :

Գիտունն գտեալը կըձանձնայ , վասն զի առե-
նով ինքն ալ տգէտ եղած է . բայց տգէտը չկրնար
զգիտունը ձանձնայ , վասն զի ոչ երբէք գիտուն
եղած է :

ԱՌԱԿ .

ԿԱՂՆԻ ԵՎ ԵՂԵՔԻՆ .

Մէկ օր մը կաղնիին
Հասա եղեգին .

Խեղճուկ եղեգ , ափսոս քեզ ,
Ինչո՞ւ առանկ տրկար ես .

Վըլլայ քեքեւ բուքնիկ մըն ալ ունենաւ ,
Մանրը բեռան տակ եմ կըսես՝ կըտըրաս .
Բարակ հովիկ մը որ փըջէ լանտառի ,
Մէկէն զըլլախըղ դեպ ի վար կըծըռի :

Իսկ ես բարձրաբերձ Կովկասի նըման
ձակատա անգլեւուն տըլած կըկենամ .
Ինձմով կարգեալին նըլողը արեւու .
Չըկայ փորքիկ մը ինձ անարկու :
Քեզ համար ամեն հով մեծ է մըլքիկ ,
Ինձ ամեն քամի անուշ գեփիտիկ :

Գունէ գալիք իմ շքին տակ բուսակիք ,
Այլ բեղձութիւն ինչո՞ւ համար քաշիքիք .
Բայց դուն շատ անգամ հովերուն բերան
Կերբաս կըբռնես միշտ երեքական .
Խեղճ ես , ինչ բան , կըցաւ իմ վըլլայ ,
Բնորբունն է քեքեղ տարաբաղդ : —

Շնորհակալ եմ բարի սրբախղ սով պարուն ,
Հասա եղեգն իր պարծենկիտ դըրացայուն .

Բայց ինձի համար
Բընաս մի հոգար .
Պէտք է դու վախճա
Չովին՝ քան քէ ես .

Վասն զի ես միշտ կըծըռիմ , չեմ կտորիք .
Գուն հովերուն միջեւ , հիմա դեմ դըրիք ,
Բայց վերջը տեսներ : — Այս ըստ չըստ ,
Տըլուցա եղեգն , ըն չըրաս կաղնի .
Մէյմըն ալ փըջէ հովը աստիկալին ,
Խըլէց արմատեն , տապալէց գետին
Այն գոռոգ կաղնի

Որոյ զըլլախ ինչո՞ւան երկիւն կըհասներ
Եւ ոտաւըներն ինչո՞ւան անդունդն էր ձըգեր :

ԼԱՅՈՒԹԻՒՆ :